

Långsiktig digital arkivering/publicering av avhandlingar i DiVA

Förslag – arkivering/publicering av avhandlingar

- Biblioteket föreslår att samtliga avhandlingar från fakulteterna inom Humanistisk-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet och Utbildningsvetenskapliga fakulteten ska lagras digitalt i DiVA för långsiktig och säker åtkomst i framtiden. Beslutet gäller både monografi- och sammanläggningsavhandlingar.
- För doktoranden blir det således obligatoriskt att leverera en avhandlingsfil i pdf-format för arkivering som sedan lagras i DiVA utan att göras fritt tillgänglig. Doktoranden kan själv besluta om och när avhandlingen ska publiceras elektroniskt fritt tillgänglig i DiVA.

Beslutet om digital arkivering av avhandlingar i DiVA utgör ingen motsättning till ett eventuellt önskemål från doktoranden att ge ut sin avhandling vid ett kommersiellt förlag.

Digital arkivering skall ske i anslutning till nuvarande rutiner för publicering av den tryckta utgåvan och elektronisk spikning i DiVA. Digital publicering kan ske när som helst efter doktorandens önskemål.

Följande val har doktoranden att ta ställning till:

1. Att enbart digitalt arkivera avhandlingen, vilket innebär att den finns säkert lagrad för framtiden i DiVA vid Uppsala universitet och vid Kungl. biblioteket.
2. Att digitalt arkivera avhandlingen i DiVA och även göra avhandlingen fritt tillgänglig via elektronisk publicering för läsning, citering och utskrift i DiVA.
3. Att digitalt arkivera avhandlingen i DiVA men göra avhandlingen fritt tillgänglig vid ett senare tillfälle. Antingen genom att ange ett datum för framtida e-publicering i DiVA eller genom att när som helst kontakta biblioteket för att tillgängliggöra avhandlingen i fulltext i DiVA.

Genom att avhandlingen finns lagrad i DiVA, och även finns tillgänglig via print-on-demand, kan den beställas och tryckas efter behov och efterfrågan. Upplagan för tryckta avhandlingar kan därmed minskas i samband med disputation.

Kostnaden för långsiktig digital arkivering i DiVA är 4000 kr per avhandling. Totalt för samtliga berörda avhandlingar innebär detta en kostnad på ca 400 000 kr per år.

Bakgrund

Varje år produceras omkring 350 doktorsavhandlingar vid Uppsala universitet, varav omkring 100 är inom humaniora, samhällsvetenskap och utbildningsvetenskap. Samtliga avhandlingar spikas elektroniskt i DiVA sedan 2003, då uppgifter om avhandlingen och disputationen offentliggörs. Det är dessutom obligatoriskt sedan 2003 för doktorander inom medicin, farmaci, teknik och naturvetenskap att digitalt arkivera sin avhandling och publicera ramberättelsen av sammanläggningsavhandlingen i fulltext i DiVA (enligt punkt 2 ovan).

Fördelar med digital arkivering

Genom att doktorsavhandlingar lagras och arkiveras i DiVA och även levereras till Kungl. Biblioteket garanteras långsiktig digital arkivering och säker åtkomst i framtiden. Genom att alla avhandlingsfiler finns sparade vid Uppsala universitet är det enklare att trycka nya upplagor eller trycka nya exemplar efter behov och efterfrågan via print-on-demand. Från hösten 2010 kommer en ny webbshop att tas i drift vid biblioteket. Det blir därmed enkelt att direkt beställa en tryckt avhandling som hittas i DiVA.

Fördelar med digital publicering och öppen tillgänglighet

Elektronisk publicering i DiVA innebär snabb och bred spridning och utgör ett värdefullt komplement till spridning av den tryckta publikationen. Avhandlingen blir tillgänglig i DiVA och kan läsas direkt på nätet eller skrivas ut, men också tillgänglig via söktjänster som Google och Google Scholar samt bibliotekskatalogen Libris och SwePub, den nationella söktjänsten för forskningspublikationer

Ökad tillgänglighet av publikationer underlättar kunskapsutbyte mellan forskare och möjliggör även spridning och läsning utanför universitetsvärlden. Ökad tillgänglighet av avhandlingar i DiVA leder till ökad användning och även ökad marknadsföring av forskning vid Uppsala universitet. Avhandlingar som e-publiceras i DiVA visar på stor efterfrågan och högt antal nedladdningar. De mest nedladdade avhandlingarna har hämtats mellan 20 000 och 50 000 gånger sedan 2003.

Ökad synlighet på webben kan också medföra ökad efterfrågan på den tryckta avhandlingen. En av de mest nedladdade monografiavhandlingarna i DiVA är också den avhandling som har sålts i flest antal tryckta exemplar, via print-on-demand. Avhandlingen *Sju barn lär sig läsa och skriva: familjeliv och populärkultur i möte med förskola och skola* av Carina Fast har sedan 2007 laddats ned mer än 8800 gånger och sålts i närmare 1000 exemplar.

Om DiVA

DiVA – Digitala Vetenskapliga Arkivet är Uppsala universitets databas för elektronisk publicering och registrering av publikationer. DiVA är internationellt framgångsrikt när det gäller att sprida och synliggöra universitetets forskning för omvärlden och används idag vid 27 lärosäten.

/Aina Svensson, enheten för digital publicering